

Inserati se sprejemajo in velja trlistopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijansko ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Česa nam je treba.

Kakor so dunajski listi nekdanj o Ljubljani in slovenskih razmerah imeli navadno preobširne obravnave, ter iz komarja narejali kamele, tako se držé zdaj nasprotnega vodila, ter hočejo vse naše razmere jako malenkostno soditi. Zlasti o naši literaturi govoré z nepopisljivo zaničljivostjo. Zagotavljajo, da nimamo nobenih šolskih knjig, in da samo zato ne dobimo slovenskih šol; ob enem pa reč obrnejo tako, kakor bi bilo že sploh znano, kakšni literarni revčki da smo, ter z nekim pomilovalnim zasmehovanjem lažnjivo opisujejo naše tugovanje po šolskih knjigah. Vse to je sicer zmožno vsacega Slovenca žaliti do srca, vendar je bolje, da tako zasmehovanje nasprotnikov preziramo in zaničujemo, ter jih kaznujemo z brzim in krepkim napredkom na literarnem polju.

Tudi Čehi so tako delali. Ni še dolgo tega, ko so dunajski listi tudi Čehé zasramovali, da nimajo nobenih učenjakov, nobene literature itd. Toda Čehi se za to niso brigali, oni so krepko napredovali v vednostih in literaturi, in danes vidijo Nemci gotovo na svoje začudenje, da se Čehom ne manjka učenjakov, ker vlada teden za tednom imenuje kakega novega profesorja za pražko univerzo s českim učnim jezikom. Šrokoustni judovski pisarji, ki so dan za dnevom v dunajskih listih psovali česki narod, da je neveden in surov, ki so rekli, da ima samo enega učenjaka, Palackega, so zdaj umolknil, ker vidijo, da se českih profesorjev ne zmanjka, in da se Čehi čisto nič ne strašijo popolnem česke univerze, da so toraj zmožni, preskrbeti jo s profesorji in knjigami. O česki literaturi so tako zaničljivo sodili, ker

je spoznali niso, zdaj se jim je pa vendar začelo daniti, da je tudi pri Čehih veda doma, da se nahaja dosti izobraženih mož v vseh strokah, ki so zmožni misliti, govoriti in pisati tudi v českem jeziku učene razprave, da se tudi ne manjka českih učenih knjig. Kaj zdaj tem ljudem pomaga lažnjiva sodba o Čehih? Goljufali so le sami sebe in svoje bralce s tistimi lažmi, ker ti bolj in bolj spoznavajo lahkomišljeno sodbo svojih listov.

Tudi o nas Slovencih krivo sodijo in poročajo; pa želeli bi, da bi bila sodba teh pisnov od resnice še bolj oddaljena, kakor je; želimo namreč, da bi naše slovstvo ravno tako krepko cvetelo in se razvijalo, kakor ga ti ljudje nasprotno opisujejo kot neznatno in zamrlo. Tudi mi bi čez nekaj let potem lahko iznenadili nasprotnike z nepričakovanimi sadovi našega obrekanega slovstva. V tem leži tudi naša narodna bodočnost. Ako se hočemo izobraževati na podlagi domačega slovenskega jezika, treba je, ne samo, da si omislamo vse učne knjige za šole, ampak resno moramo tudi obdelovati vse stroke vednosti, umetnosti in leposlovja, mi moramo na vsak mogoč način pospeševati napredek našega slovstva v vseh strokah. To je ena najvažnejših stvari našega gibanja.

Žalibog, da v tem oziru pri nas prejšnje čase ni bilo kaj veselo stanje. Narod je majhen, mnogo izobraženih bralcev je domači knjigi odtujenih, ker so se v nemških šolah privadili nemške knjige; na ta način se je domačemu slovstvu boriti z groznimi ovirami; če se kdo, pisatelj ali knjigar žrtvuje, da izdá kako novo knjigo, svest si mora biti, da se žrtuje, namesto da bi bil za svoj trud še poplačan.

Pa še neka druga reč nam je pri srcu. So ljudje, ki pri novih literarnih izdelkih ne gledajo na obseg knjige, ali kaj in kako je pisano, ampak najprej poprašujejo, kdo jo je spisal, in jo potem hvalijo, ali pa grajajo, kakor jim je ravno pisatelj pri srcu. To marksiteremu nadpolnemu pisatelju jemlje pogum in ga od literarnega delovanja odvrača. Zato bi želeli, da bi se vsako delo natančno, vestno in nepristransko preresetalo, in da bi se ne pričejala pri vsaki priliki nekdanja abecedna vojska. Velika napaka je pri pesmih iskati apostrof in nečistih rimov, ne pa gledati na jedro, ampak najprej naj se presoja reč sama to je duh in bistvo spisa!

Potem se bo naše slovstvo gotovo vsestransko razcvitalo, naše duševno življenje bo krepko napredovalo, ter bode jako blagodejno vplivalo tudi na razvoj narodnega napredka.

Politični pregled.

V Ljubljani 8. avgusta.

Avstrijske dežele.

Deželni zbori so sklicani k letošnjemu zasedanju, ki se bo pričelo koncem mesca septembra. Kranjski deželni zbor se snide dne 24. septembra. Pričakovali smo, da bo ta zbor razpuščen, da se to ni zgodilo, nam ne more v veselje služiti. Za sedanjí zbor se nihče ne bo brigal; zdi se nam, da je že sam sebi nadležen. Kaltenegger in Vesteneck bota tedaj iz Dunaja in Gradca k zborovanju prišla; to je še dobro, da imata oba take službe, kjer ni dosti opraviti, tako da jih pri dotičnih uradih ne bodo toliko pogrešali.

V notranji politiki slišimo vendar zopet enkrat veselo novico: vlada hoče namreč zopet

Gvaliorska plesalka.

Leta 1806 videl je angleški višji nadzorik Sir Hudson prvič znamenito plesalko kraljevine Gvaliorske, po imenu Soboinigan (jegulja.) Sir Hudson je bil tedaj vjetnik ondotnega kralja.

Nekega dne ganila je ta indijska plesalka s svojim umetnim plesom, med katerim se je skazovala z bodalom, s čelado in s ščitom, in posebno tudi še s plesom v svilnati obleki in opasana z zlato pasico kralja tako močno, da jo je prijazno nagovoril ter ji dovolil si od njega kako milost izprositi.

Plesalka je prosila in tudi dosegla osvobodjenje Sir Hudsona.

Ko je ta drugi dan kraljevi dvor zapustil, prašal je plesalko, kako da je ona za njegovo oproščenje in ne za kako drugo stvar prosila?

Plesalka mu odgovori: Ti imaš hčerko, jaz imam sina. Tvoja hči se joka daleč od tod po tebi; sklenila sem toraj jo potolažiti in ji njenega očeta rešiti iz sužnosti, ker bo to mojemu sinu srečo obrodilo.

Višjemu nadzorniku so solze igrale v očeh, ko je to čul, in prisegel je Soboinigani, da nikdar ne bo pozabil, kar mu je ona storila.

Pa ni dolgo prostosti vžival, umorjen je bil v indijski vstaji leta 1807.

Leta 1857 toraj petdeset let pozneje spuntali so se Indijci pod vodstvom Nena Sahiba spet zoper Angleže; boj je bil neizrečeno krvav in grozovit; Nena Sahib zapovedal je umoriti vse Angleže, kolikor so jih v pest dobili. Navezovali so jih po več v eno vrsto pred topove ali kanone ter jih tako razstrelili, ali pa so ujete povezali med dve dila in jih potem žive sožigali.

V teh krvavih dnevih prilezla je stara, skoraj naga in lakote že na pol mrtva Indijanka pred hišne vrata Hudsonove rodbine. Razkačeni angleški vojaki so jo hoteli že umoriti ali jo saj odpoditi, kar stopi k njej mlada gospodičina in ji milo reče: „Vzemi to, ljuba žena, in poišči si zavetja, do jutri bo že ljubi Bog imel usmiljenje s teboj.“ Pri teh besedah stisnila ji je pet velikih cekinov v roko, ki si jih je bila od svojih prihodkov prihranila.

Mlada gospodičina Ana Roberts bila je unukinja bivšega višjega nadzornika Sir Hudsona, ter se je spominjala Soboinigane in njenega usmiljenega čina do Hudsona, od ktere ga ji je mati pripovedovala.

Stara Indijanka bistro pogleda mlado deklico, si zapomni njeno ime, ji vse dobro vošči, ter ji odhajajoča reče: „Bog te obvaruj, draga sestra!“

Jedno leto pozneje, tako naglo se je vse spremenilo, — pregnali so vstajniki Hudsonovo rodbino, sopojs (indijski vstajniki) so vjeli tudi mlado Anno Roberts in zahtevali od njene rodbine za njo 1000 cekinov odkupnine. Rodbina je med vstajo čisto vbožala in nikakor ni mogla toliko plačati. Grozoviti Indijci sklenili so toraj Anno Roberts med dvema diljema živo sežagati.

Že so jo pripeljali in ji od vsake strani diljo navezali, kar stopi k njej prileten krepek Indijec.

„Si ti unukinja tistega Sir Hudsona, ki je bil nekdanj vjetnik gvaliorskega kralja?“

„Da sem!“

nekaj novih udov imenovati za **gosposko zbornico**, razume se, da avtonomistov. Saj je bilo jasno dovolj, da vlada s to gosposko zbornico ne more naprej, ker je Schmerling vsak vladni predlog lahko vrgel in vse postave prenařeval, ki so jih poslanci sklenili. Tako se je zgodilo z Lienbacherjevo šolsko postavo, tako s praško česko univerzo. Sam cesar je že dovolil ustanovo českega vseučilišča, vendar so bili centralisti v gosposki zbornici tako predrzni in svojeglavi, da so to stvar proti želji cesarja zavlekli. Če gosposka zbornica nasprotuje državnemu zboru, vladi in cesarju, če vse dobre namene ljudskih poslancev spodbija, potem je vsako vladanje nemogoče. Zato z veseljem pozdravljamo Taaffeja na tej poti odločnega delovanja, na poti državi primerne spreminjevanja najvišjih ustanov, zlasti gosposke zbornice. Taaffe se je vendar zdaj prepričal, da z uljudnostjo pri centralistih nič ne doseže, in da bo toliko lažje vladal, bolj krepko ko bo tej stranki nasproti stopil, bolj ko bo njeno moč uničil.

Zaradi tistih **desetakov**, ki so jim Čehi slovansk pečat natisnili, gre prepir še zmirom naprej. Banka je zdaj odločila, da bo po 5 kr. pobirala od takih desetakov, da jih zmenja in nove naredi. Vprašanje pa je, če ima banka to pravico, kajti če taki desetak niso za nič, če niso več za spoznati, potem ni treba nič zanje dati, če pa banka le en groš pri desetaku odtegne, potem sama prizna, da so desetak še zmirom dobri in veljavni; če so pa dobri, potem banka nima pravice, ta novi davek jemati od njih.

Po tej določbi banke morali bi Čehi en groš pri desetaku plačati za narodno ravnopravnost! To so res čudne razmere, in gotovo je, da bo stvar prišla pred državni zbor, in skor gotovo je, da bo banka na sramoti ostala. Papirnati denar ni nič drugega, ko dolžno pismo od banke, in človek, ki je dolžan, kakor banka, ne sme samovoljno odtrgavati upniku. Čehi so sicer zdaj nekaj novega našli. Ker vsi ljudje ne jemljejo popisanih desetakov, začeli so desetake prepisavati s simpatetično tinto, tako da se pisava precej ne vidi, še le čez nekaj ur se iz papirja prikaže. Neke banke, ki se prav branijo takih desetakov, dobile so v svojih blagajnicah mnogo desetakov s češkim napisom, bili so pisani s tisto tinto, ki se je še le pozneje prikazala. Podoba je, da bodo Čehi le premagali in da bodo pri-

kljubovali ravnopravnost tudi na papirnatem denarju.

Vnanje države.

Na **Angleškem** ste obe zbornici sprejele Gladstonovo postavo, imenovano „irska zemljišna postava“, s katero se olajšavajo nekatere za Irce pretrde določbe. Ircem pa ta postava še ne zadostuje, kakor so se javno izrekli, ter nadaljujejo svoj javni in tihi boj zoper angleške posestnike, ktere hočejo do cela vničiti in pregnati. Nekteri angleški listi se huđujejo nad preveliko potrpežljivostjo angleške vlade, ter priporočajo vojno silo zoper irske puntarje.

Izvirni dopisi.

Iz Kočevja, 5. avgusta. Nemški hrast, „deutscher schulverein“ imenovan, začel je senco svojo gosto metati tudi na kočevsko zemljo. S pomočjo tega društva se bodo ustanovile, oziroma podprle štiri nemške šole na mejah kočevske „deželice“, namreč v Maverlinu in Šeflerjih proti Černomlju, na Smuku proti Hinjem, in v Gerčaricah proti Dolenjivasi. Pravijo, da hočejo po teh stražnicah nemštvo varovati, da ga ne odnese sosednji slovenski poplav. Ali se bode res posrečilo, ustaviti prirodni teh stvari, ter premagati zakon v „boji za obstoj“ po Darwin-Haeckelovi teoriji, učila bo bodočnost. Če je res, da tudi gledé človeštva močnejši spodrine in hrusta slabjšega, in to vsled neizprosne sile prirodnih zakonov, po tem si lahko mislimo, kaj utegne na kočevskem še storiti — čas. Gledé rastlinstva je omenjena teorija najbrže resnična. Šetaje po kočevskih vaseh, brdih in lazih, zapazil sem v svoje začudenje vse povsodi več košatih, čvrstih lip, kakor v katerem koli čisto slovenskem kraju. Hrast, ki vendar velja kot najčastitljiviši simbol nemštva, vidi se tukaj malo kje. Ali jih morda nikoli veliko bilo ni, ali jim tla niso vgodna, ali jih je celó morda lipa spodrinila, tega končno ne morem razsoditi. Vendar mi živa duša ne more šteti v zeló, ako izjavljam, da se mi zadnja misel dozdeva najbolj verjetna. Saj govori za to misel majhno število na pol trohljivih hrastov, ki svoje posušene svrzanke žalostno molé v zrak, ki jih pa jaz nisem nikdar sekal in podiral; in zadnjo misel podpira tudi nenavadno velik broj senčnatih, životokrepkih lip, katerih pa jaz tudi nikdar sadil nisem. Kaj morem jaz za to, da mi prva, žalostna prikazen toži o minljivosti in prošlosti hrastovine, druga, vesela prikazen pa naznanjuje krepkost in bodočnost lipovja?

Ali so pa te prikazni morda tudi v kaki zvezi z narodoslovjem, to naj pretehtujeta Darwin in Haeckel, in pa njihovi strokovnjaški epigoni. Jaz povem le toliko, da slovenstvo na kočevski zemlji pred nekoliko leti še ni bilo tako domače, kakor dandanes. V Kočevskem mestu n. p. se na trgu ne sliši manj slovenščine, kakor — brez zamere — v Ljubljani. Kaj mednarodna komunikacija lahko stori v bližnji ali daljni bodočnosti, to se danes ne more tako gotovo povedati, da bi smel na besede priseči; misliti si pa sme vsakdo, kar hoče. In čemu bi tudi hotel prerokovati smrt ali življenje, življenje ali smrt? kar bo, to bo. Kedor bo dočakal, bo že videl. Darwin bo prav imel, ali pa ne. Ostanimo raje v sedanjosti. Štiri trdnjave hoče „politični“ „schulverein“ vstanoviti na kočevskem zemeljskem prahu, da se nemštvo obvaruje, in se ne okuži po slovenstvu. Tako so ukrenili velikonemški kul-

turonosci dr. Weitloff (weit hergelaufen — z Dunaja), vodja Knapp, in pa — tres faciunt collegium — nadzornik Linhart. Z Weitloffom je prišel še nek doktor iz Berlina, čegar imena nisem mogel zvedeti. Ti gospodje so te dni misionarili po Kočevskem. Da bi dosego svojega namena tim bolj zagotovili, so bili bojé sklenili, vse Slovence v žlici vode potopiti, kolikor jih staknejo med kočevjarji. Toda, preveč so jih zasledili, v vsaki vasi po eno ali več družin. Vse pohrustasti, bi utegnili preveč biti še njemu, ki je vaju tirolskih cmokov. Zadovoljili so se toraj za to pot s trdnjavami, ki so jih zgradili na štirih naj bolj nevarnih mestih. V te trdnjave bodo zaprli dotično kočevsko mladež, da ne bo hodila dušne paše iskat si k svojim slovenskim sosedom, kakor gospodinja zapre kure v kurnik, da ne hodijo zrnja pobirat na sosedove njive. Omenjeni gospodje hočejo — ali so za to poklicani, ali ne, to jim je eno — Kočevjarje popolnem ločiti od slovenskih sosedov. Zakaj? Da ne bi se od teh navzeli delavnosti, marljivosti, pobožnosti, požrtovalnosti, ali celó — grom in peklá — slovenščine.

Vboge, germanske duše, ki ne uvidajo, da Kočevjar brez znanja slovenskega jezika na svoji zemlji se še gibati ne more. Na Hrvaško hodijo po vino, s Slovenci tržijo na semenjih, ž njimi občujejo v krčmah, pri uradih itd. Ptujki kulturonosci pa bi radi slovenstvu do kočevjarjev duri zaprli! Pred nekaj leti so kočevjarji pošiljali svoje sinove v slovenske kraje v službe in uk, da se navadijo slovenščine, in na prste lahko sešteješ kočevjarje, naščine nezmožne. Kočevjarji mislijo praktično, in vedó, da življenje je vendar le prva stvar. Za nebotične sanjarije velikonemške politike se malo brigajo, ter jemljó v prvi vrsti dejanske, životne razmere v poštev. Dr. Weitloff, velikonemški hausirar, se je o tem lahko prepričal, ko je 2. avg. hotel s pomočjo pristašev znane tukajšnje klike zbožnati neki shod pri gosp. krčmarju Damijanu. Meščanstvo je bilo hladno, mrzlo. Edin vodja Knapp se ni mogel zdržati, da ne bi bil — se ve v svojem imenu, ker brez misije — Weitloffa počastil in pokadil s svojim hripavim „hoš“! Previdni kočevjarji se ne dajo rabiti rovarstvu za voljno orodje, nečejo biti stafaža za političen humbug, kakor bi hoteli pretekani politični — „hochstaplerji.“

Da, politični hochstaplerji so agenti nemškega „schulvereina“. Z denarjem, ki ga zdaj trosijo — koliko časa bodo radodarni ostali, se ne ve — hočejo kupiti si političnih somišljenikov, da jim pomagajo bojevati boj zoper sedanjo vladu in njene pravične namere. Za nekaj vbogih grošev hočejo ljudi prevarati za zlato poštenega, političnega mišljenja, da ga prilično porabijo za svoje, vse drugačne, nego šolske namene. Privržencev si hočejo kupiti za čas, ko jih potrebujejo, kakor hitro pa dosežejo svoj namen, ter dobé vladu v svoje roke, streznili se bojo, ter pozabili na svoje obljube v šolskih zadevah.

Šola ni še dobra, da se v njej podučuje le nemški; treba še drugih, jako tehtnih faktorjev, da je šola res odgojilnica in izobraževalnica. Lahko si mislimo, kake učitelje bodo nastavili n. pr. v odljudnih, samotnih, bajtarskih vaseh, kakor so Maverlin in Šeflerje. Skušnja bo učila, kakošen sad bodo donašale take šole. Če mislijo kaj prida ustanoviti, praša se, ali bo hotel „schulverein“ to tudi vzdržavati. Če so z malenkostjo zadovoljni, praša se, ali se ne bi dalo to tudi z domačo pomočjo storiti.

„Se li spominjaš Soboinigane?“

„Spominjam se je, kaj se je zgodilo z njo?“

„Ti si jo pred jednim letom smrti rešila, ko si ji pet cekinov darovala.“

„Ali ta revica je bila Soboinigan?“

„Da, to je bila ona, in jaz sem njen sin. Ona odšla je že k velikemu Bogu, pa umirajoča mi je priporočala svojo malo belolično sestrico, jaz spolnujem zdaj njeno željo in povrnem njeni dolg. Vojska je tebe storila vbogo, mene je obogatela. Bodi srečnejša kakor sem jaz, pojdi domu k svoji žalujoči materi.“ Indijec odveže potem vrvi, s kterima je bila med dljema povezana, in ji dá še tisoč cekinov, rekoč: „To ti naj bo v spomin na Soboinigano in v zahvalo od njenega sina. Kakor si bila ti meni mater rešila, jaz zdaj tebe rešim tvoji materi. Pojdi, in Bog te obvaruj!“

Ana Roberts je to resnično prigodbo sama pripovedovala v Londonu, kamor se je bila s svojo materjo preselila. Mati njena je že umrla, ona pa še živi.

Toda, političnemu šolskemu društvu ni do tega, kaj storiti za šolski namen, ampak, kaj doseže za svoj, poglavitni namen. Pridobilo je že s tem, da je s svojim činom zastavilo na ptujih krajih svoj upliv, ki ga utegne prilično porabiti za svoje sebične namene — če mu bo obveljal.

To društvo, ponavlja je trdim, nabira le za denar pomožne čete za boj proti sedanjí vladi. To si zapomnimo, ter ovirajmo njegovo delovanje. Celó v Kočevji je naredilo gledé svojih skritih namer v merodajnih krogih — fiasco!

Iz Kočevja, 2. avgusta. — (Judeževi denarji. — Pozdrav šolskih otrok. — Učiteljska konferenca.) Dunajski „Schulverein“ je tako plemenit, da hoče na vsak način nekaj denarja spečati pri naših Kočevjarjih. Pri tem mu vrlo dobro pomaga g. prof. in gymn. vodja Knapp. Ta gospod je pomož. učitelju Scherks-u na Smuki pokladal na srce, naj se nemškemu „schulveren-u“ za kako podporo priporoči s tem, da nemške otroke podučuje v nemškem jeziku. Dal je Scherks-u pet gl. naprej, ktere naj bi ta vrnil mu, kadar mu bo došla podpora iz Dunaja. In res! gospod učitelj je dobil podpore 25 gl., ali pa je že vrnil g. Knapp-u 5 gl., ne vemo; nam se zdi g. Knapp s svojim 5 gl. premalo plemenit. Za pristrčno mu nemščino naj bi jih vendar daroval slabo plačanemu učitelju.

Časopisi naši so že poročali, da je nemški „schulverein“ dal tisuč gl. za šolo na Smuki in tisuč za ono na Topli rebri. Kolikor je nam znano, možje premišljajo, bi li sprejeli ta „dar“, ali ne. Po pravici! „Schulverein“ namreč tirja od občine dolžno pismo za svoj dar, in znesek, ki ga hoče dati, naj bi vknjižil se na posamezna zemljišča ali pa na kako občinsko posestvo. Tako vknjiženi dar — prav za prav dolg — naj bi bil meč, ki bi nemščino varoval v imenovanih šolah, kajti „schulverein“ ponuja dar pod pogojo, da ostane v teh šolah izključljivo nemški učni jezik. Ta pogoja je za Kočevjarje prav naravna. Kako se morejo otroci drugače učiti, če ne v onem jeziku, ki ga umejo. Da pa bo v teh šolah slovenski jezik učni predmet, je gotovo, in pametni Kočevjarji bodo to sami tirjali, ker je slovenski jezik potreben njim in njih otrokom, ki morajo s Slovenci občevati. To bo koristilo slovenščini. S tem pa „schulverein“ ne bo zadovoljen, ako je dosleden, in tirjal bo svoj „dar“ nazaj, reveži pa ga bodo z dolgom plačevali.

Kaj k temu porečejo dež. šolski svet in dež. vlada! Smučanom bi se moralo naravnost prepovedati, da ne bi sprejeli podpore pod imenovano pogojo. Na Smuki je namreč veliko Slovencev, ker tje prihajajo kranjčani iz sosednjih slov. župnij. Pravica tirja, da je šola tudi tim na korist in tedaj ne samo nemška, temveč tudi slovenska, sicer je prava nemška past, v kateri se bodo Slovenci zaduševali.

Še nekaj! Šolski otroci me pozdravljajo „dober dan“, „morgen“, „guten Tag!“ Ta pozdrav se mi zdi neprimeren pri šolskih otrocih, ker je bolj „pro forma“ in kaže po mojih mislih nekako prijaznost, ne pa ravno spoštovanje do predpostavljene učitelja ali duhovnika. Zakaj se odpravlja prelepi krščanski pozdrav: „hvaljen bodi Jezus Kristus!“ S tem pozdravom moliš in častiš Gospoda, ki je začetnik prave omike naše. Le žalibog, da je ta pozdrav večidel izginil iz ust odraslih kristjanov! Turek vedno časti svojega preroka Mahomeda in mi bi ne častili nejga, zavoljo

kterega so vsi pravi preroki živeli, navdihnjeni bili in govorili.

Preteklo sredo je bila pri Stari cerkvi (Mitterdorf) učiteljska konferenca, pri kateri je g. učitelj A. iz S. izrazil se, — če smo resnico čuli — da je nar. boljši duhovnik nasprotnik šoli. Duhovnik je že po svojem stanu odgojitelj in učitelj postavljen od Bogá samega, torej ne more biti učilnicam nasprotnik, pač pa mora nasprotovati napačni in nekrščanski odgoji. Omenjeni učitelj je že pri lanski konferenci prosil g. okr. glavarja, naj bi ga varoval, da ne bi več prišel pod „pfaßenknute“. Pod tako „knuto“, pod ktero so bili nekdanj učitelji, so še sedaj kapelani, ki so podložni svojim župnikom, pa jih nič ne boli; saj pokoršina v družbi človeški mora biti. Človek, ki duhovna tako črno gleda ter se spominja njegove nekdanje „knute“, gotovo težko čuti sedanjó „knuto“ in šolsko breme, sicer bi prestopnih nadlog in težav ne omenjal pri vsaki priložnosti v nevolji. — Sv. Petra puščavnik.

Iz Bohinjske Bistrice, 6. avgusta nam piše tam na počitnicah bivajoči g. profesor Marn: Nesreča nedopovedljiva. Danes med 8. in 9. uro dopoldne nastane šum in ropot: turen se je podrli ter seboj potegnili veliko nove cerkve, in pod seboj pokopal nekaj ljudi, tudi g. kaplana Jerala; g. župnik se je bil po opraviilu nekoliko umaknil iz cerkve, in se srečno rešil. Jaz sem v lopici na vrtu bral Lurdsko Mater Božjo in sem tako otet. Mrtev je doslej posel vseh poslov pri cerkvi (Matiček), dve ženski, dva možka v nezavednosti. Koliko se jih še pogreša, ne vem (kaka dva morebiti?) Veselili smo se sploh; dans bi bili zidarji dovršili, za pondeljek so bili naročeni tesarji in drugi teden je bil župnik namenjen do škofa zaradi cerkvenega posvečevanja. Človek obrača.

Dostavek vredništva. Ta nesreča je Bohinjce silno hudo zadelá; že dozdej so komaj zmagovali stroške, ki jih je zidanje nove cerkve prizadejalo, in vrli g. župnik Mesarj imel je skrbí čez glavo, kje bode dobil denarjev, da bo delalce plačal. Zdej bode v tem oziru še težji. Veselili so se že, da bo delo dovršeno, pa je zopet podrto, Bog vé, doklej? Res je sicer, da glavna odgovornost zadene zidarškega mojstra, vendar pa bodo tudi ljudem nastali novi, silni stroški, da cerkev in turen zopet dozidajo. Zato naj se jih usmiliijo vsi, ki morejo, ter naj jim pomagajo z dobrovoljnimi darovi. Vredništvo in opravništvo „Slovenca“ jih bode prav rado sprejemalo in odpošiljevalo gospodu župniku.

Začetek so storili že tuji gostje v Bledu, ki so v nedeljo precej zložili nekoliko denarjev, ter jih poslali g. župniku Mesarju. Zasutih v nedeljo še niso bili izkopali, zato je obrtnijska družba ponedeljek poslala z Javornika vse svoje delalce v Bohinj, da bi kot skušeni rudarji pomagali pri kopanju.

Z Homca. Hud vihar je bil pri nas 2. avgusta. Želeli smo rahlega dežja, in kako smo bili veseli, ko je začelo pohlevno rositi; pa na mah nastane tako silen vihar, da je strehe trgal, kozolce z žitom napolnjene preobračal in debele drevesa ruval. Posebno veliko škode je naredil pri sadnem drevju, ker ga je veliko polomil, in skoraj čisto otrešel, tako da je prav malo sadja gori ostalo. Okoli Križa in Komende je bila pa toča. Bog nas varuj take nevihte, ker skoraj vsaka streha gola rebra kaže.

Iz Štajerskega, 4. avgusta. (Molitev v šoli.) Naše knezoškofijstvo je ravno pri tem, iz celega kapitola stolne cerkve pred-

lagati dež. šolskemu odboru v Gradcu novega kap. uda mesto r. preč. g. Dr. Paka. „Keine beneidenswerthe Stellung in Graz, die Slovenen zu vertreten und dazu noch die kath. Kirche! Vendar nekaj za novega uda.

Pri nas — odia sunt restringenda in imen ne imenujemo — smo slišali že, kar je mogoče o šolski molitvi; ta se celo opusti ali deloma kako se g. učitelju take barve poljubi, ali se moli v slovenski šoli nemški, ali se moli po enem otroku Vorbetterju, drugi tiho, ali se pridene očenašu kak vers, ki nima nič v sebi, ali se je Gospodova molitev celo opustila ter nadomestila s posebnim verzom, ali se je skušalo molitvi pridjani pozdrav ali odzdrav konečno ali ob začetku šole, stari kristj.: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“, sploh ali deloma za učitelja odstraniti, kar vse kaže, da se nekateri šolski nadzorniki dobro umili „voditi učiteljske konferencije“.) Sicer se vse to posamezno godi in reči moramo učiteljstvu našemu na čast, kojega od vsake strani lovijo, da se večinoma dobro obnaša in da razmere učiteljev do duhovščine za zdaj so dobre, ker tudi duhovščina gg. učiteljem boljši kruh in stanje privoši: vendar bi bilo delo novega uda cerkv. dež. šolskega odbora gledati na to, da se molitev in sploh versko-cerkvene zadeve samovolji posameznega učitelja odtegnjejo.

Domače novice.

V Ljubljani, 9. avgusta.

(V današnjem listu) opozorimo na dopisa iz Kočevja, ki dokaj jasno pričata, kaj name-rava tako imenovani nemški „Schulverein.“

(Svečanost v Logatcu.) Okoli 3000 ljudi se je od blizo in od daleč zbralo na poziv in vabilo notranjskih domoljubov v dolenjem Logatcu, da praznujejo spomin slovanskih blagovestnikov, Cirila in Metoda, pa slovenskega pisatelja Josipa Jurčiča. Med petjem in veselimi pogovori smo dospeli Ljubljančani menda ob treh v Logatec. Na kolodvoru nas je pozdravila mnogobrojna množica ljudstva, osnovni odbor svečanosti in 30 domoljubnih slovenskih deklet v narodni noši, katere so „sokolovcem“ šopke delile. Ko smo se pozdravili, zaigrala je vrla idriška godba in odšli smo med živahnimi živiočkici občinstva na slavnostni prostor, ki je bil z raznimi domoljubnimi napisi primerno okinčan. Na posebnem kraju se je videla slika Jurčičeva, nad njo pa podobi ss. Cirila in Metoda. Narodnih zastav se je dosti videlo po domoljubnem trgu. Ob štirih so pevci pričeli praznovanje. Da nisem preobširen, povem le, da je bilo pevcev okoli 80, prišli so iz notranjskih mest in iz Ljubljane. Vse pesmi so jako dopadale, najbolj pa ona „tičica v logu“, ki so jo zvečer zapeli, pri kateri se je kaj lepo odlikoval jasni glas našega Medena. V imenu slavnostnega odbora je pozdravil navzoče najprej g. Gruntar, vrli narodni notar logaški, mož, kakoršnih bi slovenskim trgom in mestom povsodi želeli. Slavnostni govor pa je imel nevtrudni rodoljub g. Resman, duša celega podjetja. Kar človek sam čuti, to tudi najlože s prepričalnimi besedami pové, zato je bil njegov govor tudi tako krepak, istinit in iskren, da so marsikteremu možaku solze zaigrale v očeh, ko nam je govornik klical v spomin staro in novo zgodovino slovensko. Posebno sem si zapomnil izrek: „Naša zgodovina ne obstoji v tem, kar smo mi storili, ampak kar so drugi z nami storili, zgodovina trpljenja in krivic, ki smo

*) in učit. pripravništva dobro mladino učiti.

jih prestali". Že iz tega stavka videli bodo naši bralci, kako iskreno je vrli mož govoril. Idriška godba in pevci so potem zabavali občinstvo, dokler ni prišel ljubljanski fotograf Pogorelec, ki je celo svečanost fotografiral. Potem se je pričela tombola. Pa že so se pomikali črni oblaki iz jugozapada, hud vihar se je vzdignil. Hiteli so s sklicanjem števil, pa vendar nas je prehitel dež. Ko se je veter polegel, vili se je dež in ljudstvo je bežalo pod kozolce in v bližnje krčme.

Deževalo je potem kaki dve uri do temne noči, najlepši del svečanosti, telovadba „sokolovcev“, katerih je bilo došlo nad 70, morala je izostati. Vsi raztreseni hodili smo ta čas po logaških krčmah, kjer smo pili neko jesihu podobno pijačo, ki se tam menda iz uljudnosti „vino“ imenuje. Ko je deževati nehalo, podali smo se zopet na prostor slavnosti, kjer je mladi svet pri komadih idriške godbe plesal, starejši možaki pa smo se posedli okoli miz, ter smo poslušali razne domoljubne govore in napitnice. Govorili so gg.: dr. Vošnjak, dr. Zarnik, Resman, Gruntar, Dolenc, Pol in drugi. G. Resman nam je prebral tudi vse došle telegrame, ki so prišli iz Kranjske, Primorske in Štajerske. Ob enajstih smo odrinili v Ljubljano nazaj. Pohvalno moramo ponoviti, da so nas Logačani prav bratsko in pristrčno sprejeli, tudi v Borovnici so nas pri dohodu in odhodu na kolodvoru pozdravili Borovničani in Vrhnčanje. Akoravno nam je dež mnogo skazil, vendar smo zadovoljni, da smo le enkrat obiskali in pozdravili naše vrle Notranjce, ki so nas v tako obilnem številu pričakovali in tako bratsko sprejeli. Živili!

(Dve Jurčičevi sliki) se vidite v Kolmanovi prodajalnici na glavnem trgu. Eno je izdelal po naročilu slikar Ogrin; stara fotografija, ktere se je poslužil slikar kot vodilo, je morda kriva, da je pokojni pisatelj prav slabo zadet, in bi ga nihče ne spoznal, ko bi ne bilo pod sliko ime zapisano. Izvrstna pa je druga slika od slikarja Franketa; na njej vidimo Jurčiča kakor živega.

(Veselica.) Čitalnica v spodnji Šiški priredi prihodno nedeljo 14. avgusta, veselico pri g. Matijanu v zgornji Šiški pri „kamnitni mizi“. Program obsegal bo razen petja, berila in deklamacije tudi tombolo.

(Mesarji ljubljanski) so izročili mestnemu magistratu prošnjo, da bi se z odprtjem nove klavnice odpravila tarifa govejega mesa, da bi se taksa za klanje telet znižala od 50 na 30 kr. ter jim za 48 ur dovolila raba hlevov za klavno živino, in da bi smeli za sedanjo najmovino rabiti novo ledenico v klavnici in staro na cesarja Jožefa trgu.

(Včerašnji živinski somenj) je bil jako slab. Živine je bilo malo, kupca nič.

Telegrami „Slovenca.“

Iz Bohinjske Bistrice, 8. avgusta, ob 6. uri 40 m. zvečer:

Padli turen oškodoval novo cerkev do srede; pokopani dans 4 moški; ranjenih živih 5; gospod kaplan in 1 zidar dozdej ne še najdeni; komisija velika; ljudje žalostni, vendar vdani, potrpežljivi.

Razne reči.

— Duhovske premembe v lavantinski škofiji. Stolna dekanija je razpisana do 7. septembra; č. g. Jurij Bezenšek prevzame provizuro za Kebelj, č. g. Matija Frece pride za kaplana I. v Vitanje, č. g. Fr. Osterc za kaplana I. v Vozenico.

— † Matija Žvanut, znani rodoljub, je 5. t. m. v Trstu umrl v 46 letu svoje starosti.

— Zarad Blejskega jezera sta se tožila posestnik blejske grajščine g. Ruard, ki je trdil, da je jezero lastnina grajščinska, pa cesarski erar, ki je trdil, da je javno splošnje posestvo. Višja deželna sodnija je razsodila tožbo na korist g. Ruarta in erar obsodila, da plača stroški sodnijske, ki znašajo okoli 500 gld.

— Slomšekove životopise je na svetlo dal marljivi ptujski vikar, č. g. Lendovšek, ki si je z izdavanjem Slomškovih spisov pridobil častno ime in lepe zasluge za slovastvo slovensko. Tudi gori omenjeno knjižico priporočamo zlasti gg. katehetom, staršem in učiteljem, ki naj jo zlasti kupujejo za darila šolski mladini, kateri ne morejo lahko boljše in pripravnejše knjige v roke dati. Kdor naroči 10 izstisov, mu g. izdajatelj ceno zniža na polovico.

— Letno sporočilo c. kr. višje realke v Mariboru prinaša na čelu drugi del izvrstne razprave z napisom: „Beaumarchais — Figaro“ Eine kultur- und literarhistorische Skizze von prof. August Nemeček. Prvi del je bil že v lanskem poročilu priobčen. Na tem učilišču je podučevalo z g. ravnateljem 14 učiteljskih moči, med temi eden edini Slovenec, ki uči veronauk in slovenščino v štirih spodnjih razredih, kajti v višji realki se nobeden teh predmetov več ne podučuje. Razun tega je slovenščina samo za tiste obligaten predmet, ki se v prvem razredu prostovoljno za njo oglašijo. Kot učna knjiga za slovenščino je za vse razrede naznanjena samo: Janežičeva Sprach- und Uebungsbuch für die slov. Sprache. Učencev je bilo v vseh 7 razredih samo 92; izmed teh je naznanjenih Nemcev 78, Slovencev 11, Srba 2, Čeh 1. Po znanstvenem napredku jih je razrede dovršilo 16 z odliko, 66 z enojko, 5 jih ima dvojko in 5 jih sme izpit ponavljati. Pregledavši to letno poročilo, vsilila se nam je misel, da to učilišče nima nadpolne bodočnosti in da Slovenci tega nimamo obžalovati.

— Letno poročilo nižje realne gimnazije v Ptuj, ima v znanstvenem oddelku razpravo: „Über die Stellung des Unterrichtes in der Mineralogie an unseren Mittelschulen und insbesondere an den Gymnasien“ od prof. Julija Glowacki. Šolski oddelek sestavljen od ravnatelja poroča, da je na tem učilišču podučevalo 9 učiteljev; učencev pa je bilo v vseh 4 razredih 96, po veri sami katoliki, po narodnosti pa 59 slovencev in 37 nemcev. Odliko jih ima 16, prvi red 61, drugi red 11 in tretji red 1; ponavljati jih sme izpit 7. Med profesorji se nahajajo imena jako spretnih in marljivih pisateljev v slovenskem in nemškem jeziku. G. ravnatelj Fichna odide za ravnatelja v Leoben na gornje Štajarsko, kar bo gotovo njemu in Slovencem ugajalo; mi le želimo, da bi vendar enkrat za ravnatelje srednjim šolam po Slovenskem začeli nastavljati može, ki imajo srce za slovenski narod in da bi s tem začetek naredili v Ptuj, kder je zdaj ravnateljsko mesto izpraznjeno.

— Nemška „Weltsprache.“ „Nemščice“ prinašajo sledečo smešnico od shoda nemških strelcev, ki je zdaj zbran v Monakovem, ki je vredna, da jo priobčimo še mi: Vzdigne se namreč Švicar in izreče sledečo napitnico: „Weils bigott an so famos ischt bi üch in Dötschland ussa, so will ich mim harz kei gewalt mehr anthue und offa aus-

spracha: Dötschland soll laaba hoch! — Na to reče Berolincec: Ick jlobe, dat Ihre rede janz famos war, aberst wann Sie jloben, dat ick och nur ne sylbe verstanden, so sind Sie man uff dem holzweje.“ — Švab pa meni: „Jetzt hent boid a red ghalta, aber verstanda han i au koi sterbenswörtle.“ — Naposled pa se oglasi Tirolec, ki je mislil, da ti ljudje po laški govoré, in v svoji jezi do Lahov zakliče: „Da hoscht jetzt die sakra! Habs alm geagt, sie laden koan Welsche ein, do sitzt glei a ganzer tisch voll, wo koaner a wort deutsch kann.“ — Se non è vero, e ben trovato!

— Utonila sta v Dravi pri Mahrenbergu nedavno 2 človeka. Neki mož iz Ivnika skočil je z broda v vodo in zginil v valovih, neko mrtvo žensko iz Remšnika pa so blizo Brezja potegnili iz vode.

Prošnja do milosrčnih ljudi.

Neka žena s štirimi majhnimi otroki, ki jo je mož zapustil ter odšel v tujino, potrebna je nujne podpore. Ker jo je prositi sram, nahaja se v največi revščini ter je kot skoz in skoz poštena tudi pomoči vredna. Iz teh vzrokov je vredništvo „Slovenca“ pripravljeno sprejemati mile darove za njo, ter apelira v ta namen na dobre srca.

Vredništvo.

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Pred nekoliko časom smo na temu mestu naznanili čisto nov Brevir iz Turina. Skazalo se je, da je ta brevir nar boljši za popotovanje, kolikor jih je izišlo s tem, da se je naznanilo v „Slovenca“ jako dobro obneslo. Priporočilo od prečast. duhovščine iz vseh krajev, spodbudilo nas je, da ga zopet naznanimo v „Slovenca“, s željo, da bi tega brevirja ne manjkalo pri nobenem duhovnu. Lično v safran vezani del, kateri se vsaki čas potrebuje, ni debelejši kot 2½ cm., visok 12 cm. in širok 8 cm.

„Proprium de tempore“ in „Commune sanctorum“ so v posamezne sešitke razdeljene. Sprejaj in zadaj vezanega dela je taka naprava, da se lahko sešitek pridene po potrebi. Na popotvanji brevirja, kot je ta, ni prezreti.

Tisk je sicer mal, ali zelo razločen. Rumenkasto-rjav papir jako prijetno upliva na očesi. Posebno bodi še opomnjeno priporočilo sv. Očeta, papeža Leona XIII., katero so naročili založniku pisati po nj. eminenciji kardinalu Nina:

Ce Breviaire a été préparé par vous avec une heureuse invention a l'avantage surtout des prêtres voyageurs. (5)

(Ta brevir ste prav spretno sestavili, posebno za rabo popotnih duhovnov.)

Cena dela je: 7 gld. 20 kr.

Če si kdo želi omisliti kakih družih liturgičnih del, radi mu postrežemo s zapisnikom.

K obilnemu naročevanju vljudno vabi

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.

Sveto leto

to je a) molitve pri okiskovanju treh cerkev s trojnimi litanijami; b) Poduk o odpustkih. Jutranja in večerna pobožnost, sv. maša in kratek poduk, kako sv. križev pot moliti in c) sostavek popolnih in nepopolnih lahko zadobljivih odpustkov.

Potem takem je knjižica, spisana po vis. čast. gosp. proštu Jarcu, tudi za poznejše čase prav pripravna in podučljiva.

Velja z ličnim zavitkom 20 kr., vezana pa 35 kr. Kdor jih 50 vkup vzame, dobi jih 5 po vrhu. (10)

Katoliška bukvarna.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.